

A szerb kormányválság parlamenten kívüli megoldása.

Belgrád, május 17. Davidovics, a korona megbízottja egy szűkebb koncentrációs kabinet megalakítására a politika vezéreivel tárgyalást folytatott. Mint hírlík, öt radikális képviselő késznek mutatkozott a koncentrációs kormány támogatására. Parlamenten kívül igen figyelemre méltónak találják **Balugsics** követnek a **Politika** mai számában közölt nyilatkozatát. Ezen nyilatkozat szerint a királynak az az álláspontja, hogy **Pasicnak** az új választásokra vonatkozó követelését a belső és a külső helyzetre való tekintettel jelenleg nem teljesíthetik. A válság egyedüli parlamentáris megoldásaként az mutatkozik, hogy az ellenzéki blokk vezetőit bízzák meg koncentrációs kabinet megalakításával. A király annál is inkább emellett a megoldás mellett van, mivel az ellenzéki blokknak a horvátokkal való megértésre irányuló

mozgalmát nagy rokonszenvvel kíséri. Azon pillanatokban azonban, amikor a király Davidovicsot akarta megbízni a kabinet alakításával, megjelent a horvát köztársasági párt ismeretes kiáltványa, amelyben Radics — mint ezen pártnak a vezére — kifejtette, hogy nem óhajtja a velük való együttműködést. Ennek folytán a király arra a belátásra jutott, hogy egy olyan kormány, amely lényegében a Radics-pártra támaszkodik, nem fejezné ki a nép többségének az akaratát. Ennek a felfogásának megfelelőleg a királynak az az álláspontja, hogy most már a parlamenten kívüli megoldást kell keresni. E fejtegetés élénk megbeszélésre ad alkalmat, annál is inkább, minthogy időközben Davidovicsot egy parlamentáris koncentrációs kabinet megalakításával bízták meg.

Az éjszakai felhőszakadás elárasztotta a Móravárost.

— Miért nincs Szegeden záporcsatorna?

Szeged, május 17. (Saját tudósítónktól.) Az a hatalmas zápor, amely végig paskolta pentekről szombatra viradó éjjel a környéket, alapos leckét adott a városnak — okulhat is rajta, ha akar.

Az istenitélet már délután hat órakor kezdődött, amikor tizezernyi tömeg nézte éppen végig a Dugonics-téren Veszprémy Dezső rektor temetését. Néhány perccel előtte még tisztán ragyogott a májusi ég és a szokatlan hőségben a fűszál sem mozdult. Hirtelen azonban erős szél támadt, észak-kelet felől tompa dörgés hallatszott, majd a tiszta égen barna felhőfoszlányok vágattak keresztül egyre nagyobb és egyre sötétebb csapatokban. Később, amikor az égboltozat felét elborították már a viharfelhők, néhány kövér vízcsepp hullott az izzó aszfalra, ahol rögtön gőzzé vált. Az emberek riadtan lesték az eget, az óvalosabbak sietve menekültek fedél alá, de a többség nem hitt a jelekben, megvárta, amíg fűlsiketítő dörgés és villámlás közben megered a zápor és pillanatok alatt eláztatott mindent és mindenkit, akit elért.

Az első roham — kiadós volt ugyan — de nem tartott sokáig. A felhőkárpit elrongyolódott, sőt az este, naplemente után, a hasadékon keresztül néhány csillag is lekandikált az elázott földre. A népek ismét előmerészkedtek a biztos födelek alól. Nem is történt semmi baj éjfélig. Odafönn ugyan, a sötét házak fölött veszedelmesen kavarogtak a felhők, de hát az emberek a fölfrissült levegőt élvezgettek és nem igen pillantottak az égre.

Éjfél után fokozott erővel kezdődött ismét az égháború. Vakító fényű villámok cikáztak ke-

resztül-kasul az éjszakát, állandó mennydörgés reszketette az ablakokat és csakhamar megnyitak az égi csatornák: úgy zuhogott a víz a földre, mintha dézsából öntötték volna. A felhőszakadás hosszú ideig tartott lankadallanul. S hajnalban, amikor végre kitomboltak magukat a nekiszabadított elemek, víz alatt állott az egész város. Az utcák folyókká változtak, a terek tavakká és a csatornák bombólve nyeltek a vágtató víztömegeket, de megbirkózni velük nem tudtak és éppen ezzel kapta Szeged szép városa azt a bizonyos tanulságos leckét.

Kiderült ugyanis, hogy a városrendezési program csatornázási részének tökéletlen megvalósítása helyrehozhatatlan károknak lehet az okozója. Annakidején ugyanis, amikor a jelenlegi csatornahálózatot kiépítették, garasoskodásból, vagy könnyelmű nemtörődömségből elmulasztották a záporcsatorna elkészítését, amely a tegnapihoz hasonló felhőszakadások esetén gyorsan levezethetné a Holt-Tiszába azt a vizet, amelyet a rendes csatornahálózat már nem vehet fel, helyesebben, amelyet a szivattyutelepek maximumra fokozott teljesítőképességük mellett sem emelhetnek át a Tisza medrébe. A tegnapi felhőszakadás után így az a helyzet állt elő, hogy a csatornák felmondták a szolgálatot, a hatalmas víztömeg az utcákon rekedt és levezelőutat nem találva, az alacsonyabb fekvésű utcákba zúdult s elárasztotta a pincéket és a pincelakásokat. A Lechner-téren, a Szeni István-téren és a Hunyadi-téren szombaton még a késő esti órákban is látnyi magasan állt a víz. Nagyon sok ház pincéjéből, még a belváros kelős közepén is, egész nap vödörözték, vagy szivattyúzták ki az utcára a vizet, a mérnöki hivatalban pedig tucatjával jelentkeztek a külvárosi panaszosok, akiket a váratlan áradás kiöntött a lakásukból. A mérnöki hivatal a panaszokat tudomásul vette, de segíteni természetesen nem tudott a panaszosokon. Hogy is segíthetett volna!

Legjobb a szerencsétlen Móraváros szenvedni meg most is a felhőszakadást. A kora reggeli órákban az árvízi Szeged képére emlékeztetett néhány móravárosi utca képe. A Kormányos-, a Hajnal-, a Móra-, a Répás- és a Nemestakács-utcákban teljesen megakadt a közlekedés, a szennyes-áradat elborított mindent. A munkahelyükre igyekező munkások és tisztviselők csak hatalmas kerülőkkel juthattak ki ebből a veszedelmes vidékből. Az udvarok, az üres háztelkek víz alá kerültek. A gyerekek azonban nagyon örültek az árvíznek, amely új keresleti lehetőséget teremtett számukra. Széles teknőket cipeltek ki a vízre és néhány száz korona ellenében szárazra szállították rajtuk a piacra igyekvő kofákat.

A Móraváros árvízveszedelmének közvetlen oka az volt, hogy a főcsatorna a Kormányos-utca és a Nemestakács-utca sarkán elrekedt és így a lefolyást nem találó víz elárasztotta a felöltetlen utcákat.

Szerencsére szombaton egész nap meleg, száraz idő volt és az elárasztott utcák így meglehetősen gyorsan száradnak, de néhány napig mégis eltart, amíg rendbejönnek teljesen. Megkérdeztünk a városházán egy „illetékes tényezőt”, hogy miért nem készült el annakidején az a bizonyos záporcsatorna? Kérdé-

sünkre a következő rövid, világos és jellemző feleletet kaptuk:

— Ugyanazért nem készült el, amiért a tanyai vasút, az eszményi nivó és más régi álom — álom még ma is.

— És mikor készül el? — kérdeztük ismét.

— Amikor a többi álmok is valóra válnak...

Beszéltem Mascagnival.

A Kis Marat nagy sikere után találkoztam vele. Szegeden először, mint a színházi tolvajnyelv mondja, A nagyvendéglő kis asztalánál ült a sarokban, gyanútlanul és szivarozva. Hegedűs-metéltet szívott, amit a szép Itáliában minden valószínűség szerint Rossini-makaróninak neveznének. De ez a szivar a mi hazai specialitásunk, a saját külön különlegességünk, akár a takarékkorona, vagy a kényszerkölcson. Mascagni tehát szitta és szidta a Pannoniát, mivel egyébre nem telt abból a busás tantiemből, amelyet, mint helyi szerző, a Kis Marat nagy jövedelméből kapott.

Gondoltam, megszólítom a Maestrot és megkérdezem tőle: meg van-e elégedve a helyi sikerrel, a sajtóval és a közönséggel? Jó ideje ugyanis annyi kudarc érte, talán élete alkonyán örömmécses számára a szegedi bemutató diadala? Mascagni nem éppen mai legény már. a fascisták fekete ingét és a karbonárik sötét köpenyét viseli. Eppen a Messagero szegedi tudósítójának, Isidoro Cunonak kritikáját olvasta, látható örömmel, amikor hozzá léptem. Fogyatékos olasz nyelvtudásomat és zenei képzettségemet bőven pótolta lelkesedésem.

— Maestro — mondtam diszkrétan —, Ön itt? Erről egy szót sem szólt Andor Zsiga, valóban, ez egészen váratlan meglepetés!

— Pianissimo — válaszolt halkán és rejtelmesen a Cavalleria Rusticana méltán népszerű szerzője —, én inkognitó vagyok itten, a kutya se tud róla. Még az önök riportere sem, aki az előkelő idegen művészeket és művésznőket elsőnek szokta fölön csipni. Viennában találkoztam Guglielmo Müllerrel, az önök világhírű költőjével, akinek színpadi műveivel állandóan tele vannak a lapok színházi és művészeti rovatai és ő mondotta, hogy legjobb lesz, ha tökéletes inkognitóban jövök az önök szép, de szigorú városába. Hallom, hogy itt még Tarján Illésnek sem bocsátják meg, hogy drámai próféta akar lenni a saját bazárjában. Ezért vagyok én így egyedül és ezért nézett engem a főúr Csányi Mátyásnak.

— Tisztelem az inkognitóját, Maestro, de éppen azért sub rosa (vagy ha úgy tetszik, suba alatt) tessék egészen őszintén nyilatkozni! Mit szól az előadáshoz?

— Jobb, mint a newyorki Metropolitain és a párisi nagy Opera előadása. (Ott ugyanis nem adták elő.) Hanem a halpaprikás, az igazán kitűnő. Paprikás és borsos, különösen az ára! Szívesen jöttem ide és szívesen megyek.

— És a Móra—Tonelli fordítás hogy tetszett?

— Hiába, csak botfülű emberek tudnak jó librettót írni!

— Min dolgozik most, kedves Mester?

— Most azon dolgozom, hogy a szegedi siker révén még néhány vidéki színházba benyomjam a darabomat. Szeretnék beszélni azzal a kultuszminiszteri kiküldöttel is ebben az ügyben, de csak így inkognitó.

— Az nem lesz nehéz kérem. Tessék Zerkovics Béla álnéven jelentkezni. Esetleg Szabados Béla néven. Csak Bartók Béla, vagy Reinitz Béla néven ne méltóztassék, mert az tilos!

— Grazia, signore!

Már el is tűnt és én fölébredtem. Örömmel és hazafias elégtétellel láttam, hogy: Süt a nap! Gyula.

Magyar és osztrák kártérítési követelés Jugoszláviától.

Budapest, május 17. A jugoszláv kormánytól Magyarország és Ausztria közösen két milliárd és 300 millió aranykorona kártérítést követelnek azon javakért, amelyek a közben jugoszláv uralom alá kerülő területeken maradtak. Illetékes helyen idevonatkozólag kijelentették, hogy a magyar kormány ezen követelését a békeszerződés 191. §-a alapján terjesztették elő a jugoszláv kormánynak. E szakasz alapján jelentette be igényét Magyarország Ausztriával együtt a Jugoszláviához oszított területeken maradt magyar állami és közös javak értékének a jóvátételi számlán való jóváírása végett. Hogy a jóváírás milyen sorrendben történik, azt nem tudják, mert hiszen nemcsak megtérítendő katonai értékekről, hanem más állami javakról is van szó. A jóvátételi bizottság már régen foglalkozik a kérdéssel és úgy látszik, hogy első sorban is az Ausztriával közös katonai javak jóváírását fogja végrehajtani.

beleesik, aki ebbe a házba beteszi a lábát. A fő az állandó érdeklődés, a fő az, hogy a közönség nem kirakatba való, idegenszórakoztató szemfényvesztésnek tartja többé a kulturpalotát, hanem annak, aminek épült: a közművelődés házának, amelyet mindenki a magáénak érez, mert mindenki talál benne valamit, amiért érdemes átlépni a küszöbét.

Négy év óta én sokat fordultam kérrrel a társadalomhoz és soha se eredmény nélkül. Ugy éreztem, hogy ezt kötelességünk valahogyan megköszönni és a sok kérdés után most rajtunk van a sor, hogy adjunk. De hát mit adhatunk mi, ami eddig is nem a közönségé volt? Összeültem a munkatársaimmal és abban állapodtunk meg, hogy egészen sarokra tárjuk az ajtót és meginvitalunk mindenkit, jöjjön, nézze meg a kulturpalota titkait.

Mert sok mindentféle szóbeszéd volt már arról, hogy mit csinálunk mi tulajdonképpen a kulturpalotában. Voltak, akik azt mondták, hogy semmit, a jóakaróink elismerték hivatásunknak azt, hogy helyrepopofozzuk a polcokon a könyveket, de az uralkodó vélemény az volt, hogy itt mi vagy regényt írunk vagy regényt olvasunk, tertium non datur. Ha azok, akik most megtisztultak bennünket látogatásukkal, kitartanak mellettünk, meg fognak győződni róla, hogy más dolgok is történnek ebben a csöndes műhelyben. Igenis nekünk vannak titkaink rég elmúlt időről, begyöpesült sirhalmokról, elfakult írásokról, ismeretlen művészetekről, fákról-fűvekről, pillangókról, madarakról, — csak olyan legyen, aki meghallgatja őket. Talán örömet fognak benne találni önk is s talán hasznát fogja látni a halott dolgoknak ez a kriptája is, amelyet önk tehetnek az élet házába.